

Naar het hart van de Biblebelt

Christoph van den Belt en Koos-Jan de Jager

Voor religiehistorici is de Nederlandse Biblebelt, een gebied waar relatief veel orthodoxe protestanten wonen, een fascinerend fenomeen. Het roept vragen op naar de oorsprong, ontwikkeling en (inter)nationale relaties van deze gemeenschap. Het zijn vragen waarover je eindeloos kunt filosoferen. Maar als ambtenaar van zo'n Biblebelt-gemeente dringt zich eerder een praktische vraag op: Hoe betrek ik de relatief gesloten geloofsgemeenschappen bij het gemeentelijke beleid? Reden voor de gemeente Neder-Betuwe om haar ambtenaren een workshop aan te bieden waarin deze geloofsgemeenschappen centraal staan. Voor de invulling ervan gooit de gemeente een lijntje uit naar de Vrije Universiteit. Het is een kans waar je als promovendus op hoopt: je kennis komt mensen in concrete situaties van pas. Dus gaan we op weg naar het hart van de Biblebelt.

Het gemeentehuis van de Neder-Betuwe staat in Opheusden. Op steenworpafstand van het gebouw staan twee reusachtige kerkgebouwen. Gooi je naar links, dan raak je het gebouw van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, gooi je naar rechts dan raak je het gebouw van de Gereformeerde Gemeenten. De bouwwerken bieden plaats aan de verkondiging van de 'aloude gereformeerde leer', maar de gebouwen zelf zijn hypermodern. De architectuur is geënt op de schuren waar de afgescheiden predikanten aanvankelijk samenkwamen toen zij zich niet meer thuis voelden in de negentiende-eeuwse Hervormde Kerk. Maar dan wel in stadionformaat. We rijden een rondje om beide kerkgebouwen in ons op te nemen. Ook het gemeentehuis van Opheusden is een combinatie van oud en nieuw. Het bestaat uit een monumentaal pand met een moderne uitbouw. In de raadszaal van dit prachtige gemeentehuis mogen wij het woord voeren; we hadden het slechter kunnen treffen.

De workshop die wij geven is één van de workshops waar de ambtenaren zich voor kunnen aanmelden. We schrijven daarom van tevoren een wervende tekst in de hoop op een goede opkomst. Er staat onder meer in: 'Wij houden ons als onderzoekers dagelijks bezig met religie. Ook voor ons is de religieuze kaart van Nederland soms moeilijk te begrijpen. Het heeft dan ook weinig zin om anderhalf uur informatie over jullie uit te gooien. Die info vervliegt waarschijnlijk even snel als de trein die ons weer terug brengt. Het is de bedoeling om jullie op interactieve en lichtvoetige, maar ook informatieve wijze kennis te laten maken met religie in de Neder-Betuwe.' Met succes, want zo schrijft onze contactpersoon: 'Jullie zijn de workshop met de meeste inschrijvingen! We hebben je daarom verplaatst naar de raadszaal.' Maar liefst 29 ambtenaren zijn van plan onze workshop bij te wonen. Nu zijn alle ingrediënten voorhanden: een boeiend maar moeilijk onderwerp, een fraaie locatie en een publiek. Zeker dat laatste is voor wetenschappers geen vanzelfsprekendheid.

Aan het begin van onze workshop stellen we met behulp van Mentimeter een aantal vragen. Op de beamer verschijnt de vraag, die de toehoorders via hun telefoon kunnen beantwoorden. Vervolgens komen de antwoorden in beeld. Een aantal vragen die we voorleggen: 'Hoe vaak heeft u als ambtenaar te maken met religie?' En: 'Waar denkt u aan bij religie?' En natuurlijk: 'Wat hoopt u op te steken van deze workshop?' De toehoorders zijn niet voor niets bij onze workshop aangeschoven, zo blijkt. De meesten hebben wekelijks met religie te maken. Ze willen kennis en begrip voor de gelovigen in de regio verkrijgen.

We nemen de antwoorden ter harte en koppelen tijdens ons verhaal regelmatig hiernaar terug. Zo bieden we een overzicht van de kerken en de scholen in de regio en proberen we deze onder te brengen in verschillende deelcategorieën. Zo kun je de Gereformeerde

Gemeenten en de Gereformeerde Gemeenten in Nederland tot de bevindelijk gereformeerden rekenen, maar sommige hervormde dorpskerken, die onderdeel zijn van de Protestantse Kerk in Nederland, niet. Het leidt her en der tot *Aha-Erlebnisse* en scherpzinnige vragen.

Tot slot stellen we twee concrete casussen centraal: inenting en de Nashvilleverklaring. We kiezen deze onderwerpen niet zomaar. Zo is de vaccinatiegraad in deze gemeente net hoger dan 50(!) procent en heeft de gemeente de regenboogvlag na publicatie van de Nashvilleverklaring *niet* gehesen, terwijl talloze gemeenten in Gelderland dat wel deden. We lichten beide onderwerpen kort toe en maken duidelijk waarom veel bevindelijk gereformeerden bezwaren hebben tegen inenting en homoseksuele relaties. Vervolgens vragen we de toehoorders om hun standpunten. Het levert levendige discussies op waarbij ook onbegrip voor gelovigen naar boven komt. Dat is begrijpelijk: het zijn bijzonder gevoelige onderwerpen waarover bevindelijk gereformeerden fundamenteel anders denken dan de overgrote meerderheid van de Nederlandse bevolking. Desondanks drukken we de ambtenaren op het hart: probeer je voor te stellen dat je te maken hebt met diepgewortelde overtuigingen. Het raakt een aantal van de aanwezigen. Of het de ambtenaren helpt bij hun dagelijkse werk kunnen wij natuurlijk niet overzien. Voor ons was het in ieder geval leerzaam om wetenschappelijke kennis te vertalen naar een praktische context. En dat in het mooiste gemeentehuis van Nederland, in het hart van de Biblebelt.

